

L'economia moral

Un dels historiadors més brillants de la història moderna i contemporània, E. P. Thompson, renovà la visió dels moviments socials en la història en reinventar el concepte de motí per designar les protestes dels miserables al segle XVIII. Thompson va idear el terme d' "economia moral" per caracteritzar aquests disturbis. El que fa aquest autor és contestar tota una historiografia precedent que definia els motins populars com a episodis espasmòdics subjectats exclusivament a les necessitats econòmiques dels pobres i, per tant, mancades de qualsevol consciència política. Thompson va demostrar amb un assaig adequadament documentat que els aixecaments es regien per una consciència comuna que ell anomena "economia moral": quan les autoritats o algun particular alteraven el que la tradició i el sentit comú determinaven com el preu normal de les coses, els pobres es revoltaven, i no ho feien de forma espasmòdica, sinó en una solució de continuïtat que repetia en cada protesta uns mateixos patrons i que es nodria d'aquesta consciència d'una economia moral.

Fa unes setmanes, els moviments socials de Manresa es van començar a mobilitzar en consonància amb els moviments socials d'arreu del país que consideren abusiu l'increment del preu dels bitllets del transport públic, que d'altra banda no és nou. Les dades són demolidores: des del 2006 fins enguany, el preu d'una T-10 de 6 zones ha augmentat de 28,80 euros a 43,55. Tenint en compte que els usuaris habituals del transport públic són les classes treballadores, es tracta de tota una declaració de guerra social. A això s'hi suma que els alts càrrecs de TMB, per exemple, s'embutxaquen 100.000 euros l'any. I per si faltava prou, el conseller del govern que ha aprovat els pressupostos més antisocials de la història recent d'aquest país, Santi Vila, pensava en veu alta en dir públicament que la pujada es feia a consciència perquè "és on fas mal". Què ens queda davant d'això?

La indignació i la ràbia s'estenen sobre les classes populars a les quals aquest govern està castigant de forma inadmissible. Senzillament: la gent ja no pot més. I el discurs que la culpa és d'Espanya, ja no cola per a tot. Els pobres del segle XXI actuen segons els paràmetres que Thompson descrivia per als pobres del segle XVIII, aquesta economia moral segons la qual multitud s'aixeca contra les elits quan aquestes especulen amb els preus de les coses i n'alteren la "normalitat", allò que es considera just. No cal dir que, com al segle XVIII, l'autoritat fa ús de la força contra els motins. I si a algú el que li preocupa és que es precintin les portes de picar el tiquet del tren, o que es destrossi el vidre d'un partit "democràtic" (sí, el partit de Santi Vila que està arruïnant democràticament la vida de tantes persones) i, en canvi, és insensible a totes les dades que he presentat anteriorment, aleshores dono per fet que aproven l'actual estat de les coses en què una elit molt reduïda està carregant una crisi que és seva sobre l'esquena d'aquells que no tenen mitjans per sortir-ne ni la força "legítima" que la democràcia reserva per a l'esmentada elit. Tenim dret a la rebel·lió, oi?